

ers, computer systems and networks, as well as telecommunications. Therefore, we can state that a unified approach to the definition of a concept does not exist. However, the introduction of certain norms into the law does not solve the problems. Problems arise with the direct implementation of these standards in everyday life. Since "computer crimes" are transnational in nature, we must join forces to combat such crimes. In developed countries, this type of crime leads to huge losses, significant funds that are spent on the development and implementation of software, technical and other means of protection against unauthorized access to information, its distortion or destruction. With this in mind, it is fundamentally important to study methods of committing crimes using computers, computer systems and telecommunication networks. Therefore, we characterize some of the most common ways of committing computer crimes.

Such crimes are characterized by the following features: the complexity of their detection and investigation, the difficulty of proving in court, the high damage even from one crime. Therefore, based on the analysis of both theory and the results of practice, we primarily focus on individual methods of committing "computer crimes". We reveal in the article the content, forms and methods of committing computer crimes in the realities of today.

We focus on the main methods of unauthorized receipt of information, namely: the use of a device that listens (bookmarks); deleted photo; interception of electronic radiation; hoax (disguise for system requests); interception of acoustic radiation and restoration of printer text; theft of media and industrial waste (garbage collection); reading data from arrays of other users; copying storage media with overcoming protection measures; masking a registered user; use of software traps; illegal connection to equipment and communication lines; failure of defense mechanisms.

We characterize the most common both methods and methods of unauthorized receipt of information from computer and information networks. Knowing the ways of committing crimes will help to further prevent the commission of crimes, take preventive measures.

Keywords: *commission methods, computer crimes, automated systems, technical protection, forensics.*

УДК 343.35

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-2-141-146

Володимир ШАБЛИСТИЙ©
доктор юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ПРО ВИКРИВАЧІВ КОРУПЦІЇ ТА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Розглянуто зміни та доповнення до Кримінального кодексу України та інших законів щодо викривачів корупції, особливо їх права на винагороду за повідомлення про корупційний злочин. Визначено проблему існування інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», за які не встановлено кримінальної, адміністративної, дисциплінарної та/або цивільно-правової відповідальності та про які може повідомляти викривач.

Стверджується, що за повідомлення про декларування недостовірної інформації викривач на винагороду може не розраховувати у будь-якому разі. Незаконне збагачення не може бути і ніколи не буде корупційним злочином, воно є наслідком вчинення справді корупційних злочинів, а тому викривач на винагороду знову може не розраховувати.

Для усунення вказаних протиріч запропоновано у примітці 2 до ст. 45 КК України визначити перелік злочинів, пов'язаних із корупцією, а особу викривача зробити відповідальною хоча б у частині вибачення за оприлюднення інформації, що судом не підтверджена. Для реалізації таких пропозицій до дискусії варто запросити не тільки вчених-криміналістів, а й фахівців у галузі адміністративної відповідальності, трудового та цивільного права і процесу.

Ключові слова: *корупція, корупційне правопорушення, правопорушення пов'язане із корупцією, корупційний злочин, викривач, юридичне невігластво.*

Постановка проблеми. 17 жовтня 2019 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо викривачів корупції» [1], який набув чинності 01 січня 2020 року. Зважаючи на великий

© Шаблистий В.В., 2020

ORCID ID : <https://orcid.org/0000-0003-0210-1772>

vo-1_shablistiy@ukr.net

суспільний резонанс з приводу цього рішення (щодо можливого отримання викривачем частини неправомірної вигоди) та суттєві зміни в національній антикорупційній діяльності в цілому, яка дуже тісно переплетена із багатостраждальним чинним Кримінальним кодексом (далі – КК) України, спробую навести суб'єктивні міркування з цього приводу. Одразу зазначу, що виклад власних думок буду здійснювати як особа, яка трохи обтяжена кримінально-правовими знаннями.

До того ж власне суб'єктивний погляд ґрунтуватиметься за результатами інтерв'ювання поліцейських (майже 2 000 осіб – представники з усієї країни), які проходили підвищення кваліфікації у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ протягом 2015–2019 років, та вражень від проведення занять на антикорупційну тематику під час службової підготовки працівників апарату Головного управління Національної поліції в Дніпропетровській області, а також багатьох особистих виступах та дискусіях на наукових антикорупційних форумах різного рівня у 2019 році та на початку 2020 року.

Метою статті є критичний розгляд змін та доповнень до Кримінального кодексу України та інших законів щодо викривачів корупції, особливо їх права на винагороду за повідомлення про корупційний злочин.

Виклад основного матеріалу. Вкотре оновлений (станом на квітень 2020 року вже чотири рази) Закон України «Про запобігання корупції» [2], з 01 січня 2020 року містить таке визначення поняття «*викривач*» – фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, повідомила про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону, вчинених іншою особою, якщо така інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.

Думається, активні представники антикорупційних організацій та особи, які фахово коментують таке законодавство, зможуть надати конструктивну критику наведеному визначенню поняття «викривач». Від себе лише додаю, що вказівка на «наявність переконання, що інформація є достовірною», може узаконити будь-який наклеп чи образ з боку викривача, який просто хоче помститися кому-небудь, оскільки згідно з п. 7 ч. 2 ст. 53³ Закону «Про запобігання корупції» викривач має право повідомляти про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону без зазначення відомостей про себе (*анонімно*).

Крім того, злочином невеликої тяжкості або з 01 липня 2020 року – кримінальним проступком є діяння, заборонене ст. 172 КК України «Грубе порушення законодавства про працю», частина перша якої говорить про незаконне звільнення працівника з роботи з особистих мотивів чи у зв'язку з повідомленням ним як викривачем про вчинення іншою особою корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», а також інше грубе порушення законодавства про працю. У Єдиному державному реєстрі судових рішень мною не виявлено жодної електронної копії рішення суду про такий захист викривачів.

Існує пропозиція взагалі внести зміни у Кодекс України про адміністративні правопорушення щодо запровадження відповідальності за звільнення, примушування до звільнення, притягнення до дисциплінарної відповідальності, переведення, атестації, зміну умов праці, відмову в призначенні на вищу посаду, скорочення заробітної плати, а також розголошення службовою особою даних щодо викривача. А якщо вказані вище діяння мали тяжкі або особливо тяжкі наслідки – запровадити кримінальну відповідальність [3, с. 148].

Далі вимушений ставити риторичне запитання: що є іншим порушенням Закону України «Про запобігання корупції»? Існує погляд, що *інші порушення Закону України «Про запобігання корупції»* – це порушення Закону України «Про запобігання корупції», за які не встановлено кримінальної, адміністративної, дисциплінарної та/або цивільно-правової відповідальності [4]. Якщо з ним погодитися, то виникає ще одне запитання: а чи існують в принципі порушення Закону України «Про запобігання корупції», за які не встановлено кримінальної, адміністративної, дисциплінарної та/або цивільно-правової відповідальності? На мій суб'єктивний погляд, їх не існує, оскільки за будь-яке порушення Закону України «Про запобігання корупції» настають саме ці види відповідальності, тобто будь-яке порушення вказаного закону є або корупційним, або пов'язаним із

корупцією правопорушенням. Можливо, законодавець вказівкою на «інші порушення» перестрахувався на той випадок, якщо такі порушення можливі. Однозначним тут є той факт, що про подібні порушення викривачі точно не будуть повідомляти, оскільки їх не існує (це особисто моя позиція).

Черговим шедевром прав та гарантій викривача є ст. 53⁸ «Юридична відповідальність викривача» Закону України «Про запобігання корупції», оскільки частиною першою цієї статті викривача апріорі звільнено від юридичної відповідальності за повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону, поширення зазначеної у повідомленні інформації, незважаючи на можливе порушення таким повідомленням своїх службових, цивільних, трудових чи інших обов'язків або зобов'язань.

Частина три цієї статті звільняє викривача від повідомлення про корупцію, внаслідок чого було завдано навіть моральну шкоду: «викривач звільняється від цивільно-правової відповідальності за майнову та/або моральну шкоду, завдану внаслідок здійснення повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону, крім випадку здійснення завідомо неправдивого повідомлення. У разі неумисного повідомлення викривачем недостовірної інформації вона підлягає спростуванню у порядку, визначеному Цивільним кодексом України».

Отже, якщо не буде доведено, що викривач вчинив завідомо неправдиве повідомлення, в особи, яка в чомусь підозрювалась, навіть не змоги у суді захистити свою честь та гідність. Ба більше, чи не вперше вказано на форму вини викривача, якої не існує — неумисне повідомлення викривачем недостовірної інформації. Чи є неумисне необережним, я особисто не знаю, можливо мова йде про непрямий умисел? Дозволю собі нагадати, що Закон України «Про запобігання корупції» у визначенні понять корупції, корупційного правопорушення та правопорушення, пов'язаного із корупцією, вказує лише на діяння без вказівки на форму вини. В одній із своїх публікацій з цього приводу я зробив категоричний висновок, що корупція з необережності в Україні можлива — за незначні необережні порушення антикорупційного законодавства у формі корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень відповідних суб'єктів варто притягувати виключно до дисциплінарної відповідальності, оскільки їхнє законодавче визначення допускає необережну форму вини [5, с. 233].

Тепер пофантазуємо: *«у разі неумисного повідомлення викривачем недостовірної інформації про корупцію з необережності вона підлягає спростуванню у порядку, визначеному Цивільним кодексом України»*. Просто залишу цю фразу саме такою. Хай буде.

Далі пропоную «розвіяти міф» про право викривача на винагороду за повідомлення про корупцію, що було топ-новиною в кінці 2019 року, і це при тому, що пересічні громадяни не розуміють і в принципі не мають розуміти, що правопорушення, пов'язані із корупцією, не містять ознак корупції, та, відповідно, корупціонером такого правопорушення з погляду закону називати не можна. Але мова не про це, а про таке.

У листопаді 2018 р. А. М. Полях цілком слушно зазначив, що світові стандарти у сфері захисту викривачів свідчать про те, що кожна держава самостійно вибудовує цей захист з урахуванням, зокрема, особливостей національного законодавства та системи права. На цей час, у зв'язку з наявною в Україні проблемою боротьби з корупцією, захист викривачів корупційних правопорушень є дуже важливою справою, оскільки якщо особи, які допомагають державі викривати це злочинне явище, будуть відчувати себе у безпеці, то таких осіб буде значне більше. Водночас з огляду на міжнародний досвід необхідно вдосконалити питання не тільки захисту викривачів, а й їх матеріальної зацікавленості, що ще більше стимулюватиме громадян до допомоги державі у боротьбі з корупцією [6, с. 125].

Ст. 53⁷ «Винагорода викривачу» Закону України «Про запобігання корупції» складається із трьох частин, цікавими є перші дві з них. Згідно з ч. 1 вказаної норми, *право на винагороду має викривач, який повідомив про корупційний злочин, грошовий розмір предмета якого або завдані державі збитки від якого у п'ять тисяч і більше разів перевищують розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, установленого законом на час вчинення злочину*; ч. 2 — *розмір винагороди становить 10 відсотків від грошового розміру предмета корупційного злочину або розміру завданих державі збитків від злочину після ухвалення обвинувального вироку суду. Розмір винагороди не може перевищувати трьох тисяч мінімальних заробітних плат, установлених на час вчинення злочину*.

Тепер по порядку.

1. Бачимо імперативну норму про те, що право на винагороду має викривач, який повідомив про корупційний злочин. Загальновідомим є те, що поняття корупційного злочину в чинному КК не існує, його можна виокремити із примітки до ст. 45 «Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям»: «Корупційними злочинами відповідно до цього Кодексу вважаються злочини, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені статтями 210, 354, 364, 364¹, 365², 366¹, 368, 368³, 369, 369², 369³ цього Кодексу». Щодо віднесення як мінімум двох із цих злочинів до числа корупційних є великі сумніви.

Це стосується багатостраждальної ст. 368⁵ КК України «Незаконне збагачення», кримінальна відповідальність за яке наступатиме при набутті незаконних активів на суму, яка перевищує 6 млн 831 тис. 500 грн (враховуючи положення Податкового кодексу України, Закону України «Про державний бюджет на 2020 рік» – розмір податкової соціальної пільги та прожиткового мінімуму для працездатних громадян відповідно).

На нашу думку, факт незаконного збагачення може встановити тільки Національне агентство з питань запобігання корупції після повної перевірки декларації, коли буде встановлено або неповідомлення про суттєві зміни майнового стану декларанта майже на сім мільйонів гривень, або внесення завідомо недостовірних відомостей до декларації на таку саму суму.

Верховна Рада України 02 жовтня 2019 року прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції» [7], що набув чинності 18 жовтня 2019 року, відповідно до якого примітку до ст. 45 КК України доповнено ст. 366¹ КК України – тепер це корупційний злочин, який, у разі його вчинення відповідним суб'єктом, підслідний Національному антикорупційному бюро України та підсудний Вищому антикорупційному суду.

Фактично одне і те саме діяння, залежно від вартості незадекларованих активів або терміну неподання декларації, є або адміністративним правопорушенням, пов'язаним із корупцією (ст. 172⁶ КУпАП), або корупційним злочином (ст. 366¹ КК України). Соціальні та правові наслідки такого законодавчого рішення важко собі уявити, оскільки злочин, що не містить ознак корупції, став корупційним злочином [8, с. 4].

Декларування недостовірної інформації (ст. 366¹ КК України) є, мабуть, предикатним злочином для незаконного збагачення (ст. 368⁵ КК України). Перший злочин, згідно із Законом України «Про запобігання корупції», є злочином, пов'язаним із корупцією, тоді як згідно із приміткою до ст. 45 КК України, є корупційним злочином. Все це, як мінімум, ускладнить притягнення до кримінальної відповідальності і за декларування недостовірної інформації, і за незаконне збагачення. *Чи зможе викривач повідомити про корупційний злочин, що не містить ознак корупції, з надією на винагороду?*

2. Тепер про грошовий розмір корупційного предмета повідомлення викривача, де державі завдано збитки, сума яких у п'ять тисяч і більше разів перевищує розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб. До того ж, у 2020 році мінімально це 5 млн 255 тис. грн. Кримінальна відповідальність за «брехню в декларації», як начебто корупційний злочин, у 2020 році починається з 525 тис. 500 грн – якщо такі відомості відрізняються від достовірних на цю суму. Отже, за повідомлення про декларування недостовірної інформації викривач на винагороду може не розраховувати у будь-якому разі. Про проблеми кримінальної відповідальності за незаконне збагачення вже написано багато, єдине зазначимо, що незаконне збагачення не може бути і ніколи не буде корупційним злочином, воно є наслідком вчинення справді корупційних злочинів.

Законодавцем вирішено проблему, яка унеможливлювала застосування заходів безпеки щодо викривачів. Проте не повною мірою залишається вирішення питання застосування заходів безпеки щодо викривачів, які повідомили про вчинення корупційного правопорушення особами, що в подальшому були виправдані судом або сплинули терміни притягнення особи до адміністративної відповідальності тощо, зокрема законодавцем не визначено механізм здійснення захисту викривачів (дії уповноважених підрозділів). А також достатньо актуальним є питання відшкодування державі витрат викривачем, яким повідомлено недостовірну інформацію про вчинення корупційного правопорушення [9, с. 226].

Висновки. Отже, ігнорування законодавцем принципів кримінального права та правил законодавчої техніки призводять до постійно схоластичного оновлення антико-

рупційного законодавства. Неврахування підстав та принципів криміналізації небезпечних діянь робить зміни до КК України «мертвонародженими», скільки б про них не повідомляли викривачі у разі їх внутрішнього стійкого переконання про наявність ознак корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень.

Для усунення вказаних протиріч потрібно у примітці 2 до ст. 45 КК України визначити перелік злочинів, пов'язаних із корупцією, а особу викривача зробити відповідальною хоча б у частині вибачення за оприлюднення інформації, що судом не підтверджена. Для реалізації таких пропозицій до дискусії варто запросити не тільки вчених-криміналістів, а й фахівців у галузі адміністративної відповідальності, трудового та цивільного права і процесу.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо викривачів корупції : Закон України від 17 жовтня 2019 року № 198-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198-20#n2> (дата звернення: 03.01.2019 р.).
2. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/print> (дата звернення: 15.04.2020 р.).
3. Стрільців О. М. Проблеми нормативного врегулювання захисту викривачів. *Роль інституту викривачів у запобіганні та протидії корупції* : матеріали круглого столу (м. Київ, 2 листопада 2018 року). Київ : НАВС, 2018. С. 147–148.
4. Гекалюк Р. Види порушень антикорупційного законодавства. URL: <https://blog.liga.net/user/rhekalyuk/article/33556> (дата звернення: 15.04.2020 р.).
5. Шаблюстий В. В. Корупція з необережності (до проблеми встановлення вини та моменту виявлення пов'язаних із корупцією адміністративних і кримінальних правопорушень). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 1. С. 230–233. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2020/57.pdf.
6. Полях А. М. Захист викривачів корупційних правопорушень: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Роль інституту викривачів у запобіганні та протидії корупції* : матеріали круглого столу (м. Київ, 2 листопада 2018 року). Київ : НАВС, 2018. С. 123–126.
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції : Закон України від 02 жовтня 2019 року № 140-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/140-20#n81> (дата звернення: 29.10.2019 р.).
8. Фоменко А. Є. Дискусійні питання кримінальної відповідальності за незаконне збагачення. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (15 листопада 2019 року, м. Дніпро). Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2019. С. 3–5.
9. Тіхонов С. В. Проблемні питання забезпечення захисту осіб, які повідомили про корупційні правопорушення (викривачів). *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. Ч. 1. (м. Київ, 12 грудня 2019 року). Київ : НАВС, 2019. С. 224–226.

Надійшла до редакції 20.04.2020

References

1. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro zapobihannia koruptsii» shchodo vykryvachiv koruptsii [On Amendments to the Law of Ukraine "On Prevention of Corruption" on Corruptors of Corruption] : Zakon Ukrainy vid 17 zhovtnya 2019 roku № 198-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198-20#n2> (data zvernennia: 03.01.2019 r.) [in Ukr.]
2. Pro zapobihannia koruptsii [On the prevention of corruption]: Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 roku № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/print> (data zvernennia: 15.04.2020 r.) [in Ukr.]
3. Striltsiv O. M. Problemy normatyvno vrehuliuvannia zakhystu vykryvachiv [Problems of normative regulation of defectors protection]. Rol instytutu vykryvachiv u zapobihanni ta protydii koruptsii : materialy kruhloho stolu (m. Kyiv, 2 lystopada 2018 roku). Kyiv : NAVS, 2018. S. 147–148. [in Ukr.]
4. Hekaliuk R. Vidy porushen antykoruptsiinoho zakonodavstva [Types of violations of anti-corruption legislation]. URL: <https://blog.liga.net/user/rhekalyuk/article/33556> (data zvernennia: 15.04.2020 r.) [in Ukr.]
5. Shablysty V. V. Koruptsiia z neoberezhnosti (do problemy vstanovlennia vyny ta momentu vyivlennia poviazanykh iz koruptsiieiu administratyvnykh i kryminalnykh pravoporushen) [Corruption by negligence (before the problem of establishing guilt and the moment of detection of administrative and criminal offenses related to corruption)]. Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal. 2020. № 1. S. 230–233. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2020/57.pdf. [in Ukr.]
6. Poliakh A. M. Zakhyst vykryvachiv koruptsiinykh pravoporushen: vitchyzniani i zarubizhnyi dosvid [Detectors of corruption offenders: domestic and foreign experience]. Rol instytutu vykryvachiv u zapobihanni ta protydii koruptsii : materialy kruhloho stolu (m. Kyiv, 2 lystopada 2018 roku). Kyiv : NAVS, 2018. S. 123–126. [in Ukr.]
7. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zabezpechennia efektyvnosti instytutsiinoho mekhanizmu zapobihannia koruptsii [On Amendments to Some Legislative Acts of Ukraine on Ensuring the Effectiveness of the Institutional Anti-Corruption Mechanism] : Zakon Ukrainy vid 02 zhovtnia 2019 roku № 140-IKh. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/140-20#n81>

(data zvernennia: 29.10.2019 r.). [in Ukr.]

8. Fomenko A. Ye. Dyskusiini pytannia kryminalnoi vidpovidalnosti za nezakonne zbachennia [Discussion of criminal liability for illegal enrichment]. Dyskusiini pytannia zastosuvannia antykoruptsiinoho zakonodavstva : mater. Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (15 lystopada 2019 roku, m. Dnipro). Dnipro : Dnipropetr. derzh. un-t vnutr. sprav, 2019. S. 3–5. [in Ukr.]

9. Tikhonov S. V. Problemni pytannia zabezpechennia zakhystu osib, yaki povidomyly pro koruptsiini pravoporushennia (vykryvachiv) [Issues of protection of persons who reported corruption offenses (accusers)]. Realizatsiia derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v mizhnarodnomu vymiri : mater. Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Ch. 1. (m. Kyiv, 12 hrudnia 2019 roku). Kyiv : NAVS, 2019. S. 224–226. [in Ukr.]

SUMMARY

Volodymyr V. Shablusty. About expositors of corruption and criminal law. Amendments to the Criminal Code of Ukraine and other laws on corruption expositors, especially their right to remuneration for reporting corruption, have been considered. The problem of existence of other violations of the Law of Ukraine "On Corruption Prevention" for which no criminal, administrative, disciplinary and / or civil liability has been established and for which the exposer can report has been identified.

The author has emphasized that if it is not proved that the exposer made a knowingly false report, then the person suspected of something does not even have the opportunity to defend his/her honor and dignity in court. He has assumed that for the first time at the level of law the form of guilt of the exposer is indicated, which does not exist - unintentional communication of inaccurate information by the exposer.

It has been proved that the legislator's disregard for the principles of criminal law and the rules of legislative technique lead to a constant scholastic update of anti-corruption legislation. Failure to take into account the grounds and principles of criminalization of dangerous acts makes amendments to the Criminal Code of Ukraine "stillborn", no matter how many expositors report them in case of their internal strong belief in the presence of signs of corruption or corruption-related offenses.

It has been alleged that the exposer may not expect a remuneration for reporting false information in any case. Illegal enrichment cannot and will never be a corruption crime, it is the result of committing truly corrupt crimes, and therefore the exposer may not expect a reward again.

To eliminate these contradictions, the author has proposed in Note 2 to Art. 45 of the Criminal Code of Ukraine to determine the list of crimes related to corruption, and to make the person of the exposer responsible at least in part of the apology for the disclosure of information that has not been confirmed by the court. To implement such proposals, not only forensic scholars should be invited to the discussion, but also experts in the field of administrative responsibility, labor and civil law and procedure.

Keywords: corruption, corruption offense, corruption-related offense, corruption crime, exposer, legal ignorance.

УДК 343.8

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-2-146-151

Олег ШКУТА®

доктор юридичних наук, доцент
(Херсонський факультет Одеського
державного університету внутрішніх справ)

ПРОБЛЕМА БЕЗПЕКИ ЗАСУДЖЕНИХ У МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

Досліджено проблему визначення поняття безпеки засуджених. Проаналізовано чинні нормативно-правові акти, зокрема Конституцію України, Кримінальний кодекс України, Кримінально-виконавчий кодекс України, Закони України «Про досудове ув'язнення», «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь в кримінальному процесі» та відомчі підзаконні нормативно-правові акти.

Здійснено історичний аналіз становлення та розвитку питань безпеки засуджених у нормативних актах Української Радянської Соціалістичної Республіки та незалежної України.

Визначено поняття безпеки засуджених у місцях несвободи — це врегульована в чинному законодавстві та забезпечена персоналом органів і установ виконання покарань захищеність прав і свобод та законних інтересів засуджених під час відбування ними покарання.

Ключові слова: проблема, безпека засуджених, місця несвободи, установа виконання покарань, Міністерство юстиції України.

© Шкута О.О., 2020

ORCID iD : <https://orcid.org/0000-0003-4815-9435>

adv@shkuta.com